

NOVINE

GLASILO OBČINE GORNJI PETROVCI

ŠTEVILKA 36 • 22. DECEMBER 2016

Srečno 2017

TRAVNIKI LEPŠI TUDI V OBČINI GORNJI PETROVCI

V Javnem zavodu Krajinski park Goričko smo v letu 2016 nadaljevali z izvajanjem projekta Gorički travniki, sofinanciranega iz programa Finančnega mehanizma EGP 2009-2014, in pokosili dodatnih 20 hektarjev travnikov. Večinoma so bili to opuščeni in s tujerodnimi rastlinskimi vrstami (z zlato rozgo) zaraščeni travniki, ki jih lastniki zaradi različnih vzrokov ne rabijo več. Medtem ko se je v lanskem letu košnja na območju občine Gornji Petrovci izvajala v Šulincih, Lucovi, Neradnovcih in Adrijančih, smo letos s košnjo in odstranitvijo pokošene biomase obnovili travnike v Ženavljah, Šulincih in Adrijančih, v skupni površini 5,5 hektarja na več kot 55 parcelah. Košnja zaraščenih površin je dodatno oteževala vlažnost terena, zato je večinoma potekala s strižno kosilnico. Predvsem na več let opuščenih travnikih je bil učinek košnje zelo pozitiven. Na mokrotnih travnikih v Ženavljah se je po majski košnji razrasla zdravilna strašnica. Rastlina ima poleg zdravilnih učinkov izjemen pomen za obstoj dveh redkih in v evropskem merilu ogroženih vrst metuljev. Hkrati pa smo z dvakratno košnjo preprečili cvetenje in širjenje zlate rozge, ki v zadnjih letih množično prerašča travnike ter zapuščene njive, obcestne pasove in jarke na Goričku. Skozi navedene aktivnosti želimo lastnike travnikov spodbuditi h

košnji tudi, če krme za živino ne potrebujejo. Pomembno je, da jih ohranajo s košnjo in spravilom pokošene biomase iz travnikov. Mulčenju pa se, če je le mogoče, izognejo, saj z odmrlo in zdroljeno biomaso na travnikih posredno spodbujajo rast in širjenje zlate rozge. Premalokrat se zavedamo, da travniki niso le vir krme in dodatno delo, temveč imajo številne druge koristi. So živiljenjski prostor žuželk, ki opravšujejo sadno drevje, poljščine in vrtnine, medtem ko so poplavni travniki pomembni zadrževalniki visokih voda ob viški padavin. Naše delo se s tem ne zaključuje, saj bomo v prihodnje v prizadevanju za ohranjanje in varstvo travnikov na Goričku z različnimi aktivnostmi nadaljevali.

Besedilo: Mojca Podletnik
Slika: Gregor Domanjko

Košnja zlate rozge in robidovja v Šulincih

SEJMI, RAZSTAVE IN KONCERTI V LETU 2016

V Javnem zavodu Krajinski park Goričko smo skozi vse leto pripravili vrsto zanimivih prireditv, razstav in dogodkov.

Na sejemske prireditvi so v juniju ob Dnevu odprtih vrat - Upkač, bile stojnice bogato obložene s sadjem in sadnimi dobrotami. Na dogodku smo gostili ministrica za okolje in prostor, Ireno Majcen, ki je z zanimanjem prisostvovala nastopu folklorne skupine KUD Goričko in KD ljudskih godev in pevcev Gorički lajkosi iz Gornjih Petrovcev ter dramske skupine OŠ Grad. Osrednja prireditev leta, ki je namenjena promociji rokodelcev in ponudnikov domačih produktov je »Jesenki bazar«. Obiskovalci so lahko izbirali med ponudbo na 30 stojnicah, prisluhnili glasbeni etno skupini Gorički klantoš in folklorni skupini iz Kobilja ter mlajšim folkloristom OŠ Grad. Na prireditvi smo novim

ponudnikom podelili pravico do uporabe kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko ter razglasili letošnjega lastnika Naj visokodebelnega sadovnjaka in lastnika Naj travnika na Goričku. Mlajši obiskovalci so si ogledali dramsko igro in ustvarjali v delavnicah. Poleg vrveža na grajskem dvorišču so grajske zidove skozi vso leto bogatile številne razstave. V sodelovanju s Pomurskim muzejem Murska Sobota smo pripravili razstavo slik Ludvika Vrečiča, prvega prekmurskega akademškega slikarja in razstavu fotografij Jožeta Kolose. Grajske arkade so krasile fotografije 8. natečaja za naravoslovno fotografijo 2016 z naslovom Goričko, od kod lepote tvoje. V okviru dnevov evropske kulturne dediščine smo v sodelovanju s Pavlovo hišo v Potri odprli razstavo Živiljenjske poti, ki je podajala obiskovalcem gradu tematiko slovenskih zdomskih delavk na avstrijskem Štajerskem. Kot zadnjo v letu pa smo v sodelovanju s KD Fotovideoklub Lendava odprli razstavo 4D, ki združuje fotografije petih dežel.

79 IMETNIKOV KOLEKTIVNE BLAGOVNE ZNAMKE KRAJINSKI PARK GORIČKO

Kolektivna blagovna znamka Krajinski park Goričko je naša intelektualna lastnina, ki smo jo na Uradu Republike Slovenije zaščitili.

Uspešno smo letos zaključili že 3. Javni poziv in pravico do uporabe kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko podelili 16 novim prejemnikom. Prejel jo je 1 vlagatelj za izdelke domače in umetnostne obrti, 4 vlagatelji za storitve in 11 vlagateljev za živila. S tem se je število imetnikov povečalo iz 63 na 79.

Pomen znamke, katero ima že 79 ponudnikov, je kakovost blaga in storitev, tradicionalnost, geografsko poreklo ter povezovanje in prepoznavnost Krajinskega parka Goričko, kar je za prejemnike pravice do uporabe lahko le vir konkurenčne prednosti na trgu.

Besedilo: Marina Horvat
Foto: Mojca Podletnik

Anja Kučan in župan, Franc Šlikthuber, Foto: Stanka Dešnik

Nastop KUD Goričko Gornji Petrovci na gradu Grad.
Foto: Mojca Podletnik

Jesenki bazar. Foto: Mojca Podletnik

Novi prejemniki kolektivne blagovne znamke KPG.
Foto: Mojca Podletnik

RAZNOŽIVOST POD VIDRINO STREHO

Univerzitetna diplomirana biologinja, mikrobiologinja, univerzitetni diplomirani gozdar, magistrice bioloških znanosti - vsi diplomanti Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, magistri biologije in ekologije z naravoslovstvom Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru, profesorji geografije, sociologije, zgodovine, magistrice agrarne ekonomike, univ. dipl. arheologinja, diplomant Fakultete za kmetijstvo in biosistemski vede, magister fizike z ljubljanske Fakultete za matematiko in fiziko, magistrica inženirka medijskih komunikacij, diplomant upravnih ved, jezikoslovci z zaključenim študijem na Filozofski

fakulteti Univerze v Ljubljani, asistenti na fakulteti z doktoratom znanosti, mladi raziskovalci ...

Vsi ti izobraženi in kompetentni mladi ljudje bi prišli v službo na Goričko, za informatorja in strokovnega sodelavca v Vidrin informacijski center v Križevcih. Skoraj vsi so se med študijem in po diplomi ali magisteriju ukvarjali z različnim prostovoljskim delom, sodelovali na naravovarstvenih projektih, vodili raznolike delavnice za otroke ali tabornike, opravljali sezonska dela v nasadih ... ; če ni bilo dela, povezanega s študijem ali poklicem, so poprijeli tudi v gostinstvu, v prodajalnah, v domovih za starejše ... Številni so se izpopolnjevali v tujini, dobro obvladajo računalniška orodja in digitalno komunikacijo, govorijo več jezikov, igrajo različne inštrumente, se udejstvujejo v kulturnem življenju in še in še. Med njimi so zlate maturantke, Zoisove štipendistke, študentje z najvišjimi povprečnimi ocenami.

Nad številom in kakovostjo prijav na razpisano delovno mesto smo bili na Inštitutu LUTRA nemalo presenečeni. V dobro vseh upam, da tako veliko število prijav ni le posledica obupne stiske mladih ljudi, za katere slovenska država, ki jih je izšolala, ne poskrbi; verjamem, da je tudi dobro ime naše organizacije zaslužno za tako veliko zanimanje. Vsi ti mladi ljudje čakajo na svojo živiljenjsko prilagoditev; ne le na »službo«, temveč na delo, ki ga bodo z veseljem opravljali, se strokovno izpopolnjevali in osebnostno rastli ter si ob tem zagotavljali dobro preživetje. Pripravljeni so se voziti več kot sto kilometrov daleč na delo ali se celo preseliti bliže delovnemu mestu, čeprav delo zagotavljamo za omejen čas - za zdaj le za leto dni, kolikor traja projekt v podporo delovanju okoljskih nevladnih organizacij. Projekt finančira Ministrstvo za okolje in prostor, podpora pa sta izrazila tudi Krajinski park Goričko in občina Gornji Petrovci.

Za kakšen projekt gre in kaj bomo počeli?

Naslovili smo ga *RAZNOŽIVOST* pod *vidrino streho* na Goričkem in podnaslovili *Projekt za oživitev in nadgradnjo Vidrinega izobraževalnega centra AQUALUTRA*. To pove skorajda vse - no, ne čisto vsega, kajti vašega prispevka ni mogoče napovedati vnaprej. Projekt smo napisali in prijavili z željo, da bi se tesneje povezali z vami, domaćini in prebivalci Goričkega, in vam v živo približali ohranjanje narave, dobre kmetijske prakse, primerne za zavarovanja (Natura 2000) območja s poudarkom na ohranjanju biodiverzitete, možnosti razvoja zdržnega, naravi prijaznega turizma - takšnega, ki je primeren za Goričko

in od katerega bi si tudi domaćini lahko odrezali košček pogače. Prav to je najpogosteji očitek prebivalcev, ki na teh območjih živijo in delajo, upravljavcem zavarovanih območij. Saj bi vsi z veseljem živeli tam, kjer je narava ohranjena, kjer je velika krajinska pestrost in zato tudi pestrost živalskih in rastlinskih vrst, kjer so vode nedotaknjene in čiste, kjer diši po cvetoči čremsi in bezgu, kjer miru ne moti hrup prometa in ropot strojev... Toda človekove številne dejavnosti so z vsemi temi dobrinami narave v nasprotju in tako večkrat nastane občutek, da varovanje narave »škoduje« razvoju podeželja. To seveda ni res; potrebna pa so nekatere znanja, tehnike - včasih že pozabljene - in predvsem domiselnost ter s tem povezani jasni cilji. Kjer pa je cilj, je tudi pot - in prav poti do ciljev bomo odkrivali ob naših druženjih.

Pod vidrino streho bomo povabili najboljše strokovnjake in raziskovalce, predavatelje, ki bodo osvetili probleme, s katerimi se srečujemo pri ohranjanju narave in razvoju podeželja, nakazali pa tudi rešitve. Spoznali bomo podnebne spremembe in kako se jim prilagoditi, rastlinske čistilne naprave, njihovo uporabnost in učinkovitost, sonaravno trajnostno in energetsko varčno gradnjo, tujerodne rastlinske in živalske vrste, njihovo škodljivost in tudi uporabnost, gensko spremenjene organizme - je naš strah pred njimi upravičen ali ne - in še mnoge druge zanimive teme. Obiskovalcem Vidrinega centra, najsi bodo otroci iz vrtcev, osnovnih šol (zanje bomo pripravili naravoslovne dni), prebivalci okoljskih vasi in širšega Goričkega pa tudi izletniki in turisti, bomo ponudili pristno dozivljvanje narave z vsemi čutili: lahko jo bodo poslušali, vonjali, okusili in občutili.

Projekt *RAZNOŽIVOST* nam bo omogočil vzpostaviti raznolik, širok in odprt program za daljnoročno delovanje Vidrinega informacijskega centra AQUALUTRA na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni. Tako bodo izpolnjena pričakovanja Evropske komisije po nadaljevanju projektnih aktivnosti tudi po izteku projekta LIFE AQUALUTRA, katerega nosilnika je bila občina Gornji Petrovci. Eden od vidnih in trajnih rezultatov projekta je Vidrin informacijski center AQUALUTRA v Križevcih sredi Krajinskega parka Goričko, zgrajen iz avtohtonih naravnih materialov (borov les iz goričkih gozdov) in na okolju prijazen način. Njegova prvotna naloga je bila nadaljevati izobraževalne in ozaveščevalne dejavnosti, zasnovane v projektu LIFE, in »pod vidrino streho« promovirati varstvo narave s poudarkom na vodnih ekosistemih ter njihovi biotski pestrosti. Vidra je namreč karizmatična živalska vrsta, ki je zaradi svoje ekološke vloge vrhunskega plenilca (krovne vrste, »dežnika«) ključna sporočilna vrsta za

izobraževalne in ozaveščevalne programe za različne ciljne skupine, predvsem za mladino. Tudi arhitekturna podoba Vidrinega centra je simbolno zasnovana: tloris osrednjega dela - učilnice v obliki vidrine stopnje prekriva žarkasta streha v obliki »dežnika«.

Po izteku projekta LIFE AQUALUTRA Vidrin center ni imel več vira financiranja, zato smo se sodelovalci Inštituta LUTRA trudili s prostovoljnimi delom zagotoviti, da vsaj napovedani obiskovalci iz centra niso odšli praznih rok. Naša nevladna organizacija namreč nima nobenih sistemskih virov financiranja; denar za plače, investicije, davek in sprotrovo delovanje (tudi aktivnosti v Vidrinem centru) moramo zagotoviti sami: s svojim delom na trgu ali v težko pridobljenih projektih - a tudi v teh je potreben lasten, najmanj 15 % vložek. V prihodnje bi radi v centru zagotovili reden urnik delovanja in čas, ko bo odprt za javnost. Prav s to namero je povezano novo delovno mesto za informatorja, ki bo znal obiskovalcem predstaviti naše dejavnosti in voditi delavnice za šolske skupine in vrtce pa postoriti to in ono, kar bo pač potrebno. Zaposlitev je resda le za čas projekta, to je do konca oktobra prihodnjega leta, vendar potihoma upamo na daljše sodelovanje z novim mladim sodelavcem oz. sodelavko. Tačas, ko se zaključuje redakcija letošnjih Novin, še ni izbran, bo pa že znan, ko bo časopis izšel. Prijavili smo (in še bomo) različne naravovarstvene in razvojne projekte, usmerjene na področje Goričkega in širše. V načrtih imamo tudi širitev dejavnosti naše organizacije za urešnicičev precej smelih zamisli, ki bodo tako v korist ohranjanja narave kot tudi razvo-

Prekmurski cekar je »sigdar« visel v veži. Pomenil je nekaj dobrega. V cekarju je mati prinesla priboljšek, s cekarjem na kolesu se je stric odpeljal v »goricek«, tudi domači zajec je k dolgovrh nevesti potovel v cekarju. V cekarju, ki vizi na steni skrambe v Vidrinem centru, pa so si dom uredili - nihče drug kot polhi. Tudi dobro. Fotografija: Tatjana Gregorec

ja podeželja in zares zdržnih turističnih dejavnosti. Vseh se ne smemo izdati, jih boste pa - tako upamo - kmalu opazili. Seveda bomo potrebovali podporo lokalnega okolja, domaćinov, občine; uresničevanje načrtov bomo usmerili v tisto občino, ki bo pokazala največ razumevanja za naše načrte.

V skoraj dveh desetletjih delovanja se je na Inštitutu LUTRA zvrstilo že dober ducat sodelavcev - nekateri so ostali le kratek čas, drugi dlje. Po zaključku projekta LIFE AQUAVIVA, ki ga je Evropska komisija izbrala za enega od petih najboljših za leto 2015, sva s kolegico, ki je edina doslej vztrajala celo desetletje, ostali sami. Pred nama je ena najtežjih in najbolj odgovornih nalog doslej: med 80 prijavami izbrati pravega, zanesljivega in strokovno dobro podkovanega sodelavca, ki bo razumel svoje naloge in poslanstvo naše nevladne organizacije, se dobro vključil v majhen kolektiv in pomagal v teh težkih časih voz potegniti naprej. Žal, za vse ni prostora, čeprav bi njihova znanja in izkušnje z veseljem delili. Morda ob naslednji priložnosti. Upam, da bova imeli srečno roko. Sicer pa: »Pridite pogledat, pa boste videli!«

Marjana Hönigsfeld Adamić
LUTRA, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine

Miši polhi sicer sorodnih prebivalcev Vidrinega centra, ki so nepričemo bolj nadležni in škodljivi, smo se na prijazen način uspešno znebiti.

Okolico vidrinega centra vzdružujemo izključno sodelavci Inštituta LUTRA. Rastline namreč rastejo tam, kjer lahko, in tudi tam, kjer ne želim. Zelenice kosimo ročno in ročno tudi pulimo rastline na nasiju kamnine s sotinskega kamnoloma. Nadzornik je, kot v projektnih časih, projektni pes - le da je mlad in neizkušen. Fotografija: M. Höningfeld A.